

PAUL JOHNSON:

Thatchers kur för ”engelska sjukan”

Under Margaret Thatcher har Storbritannien upplevt den längsta industriella fredsperioden sedan andra världskriget. En bidragande orsak härtill är de nya lagarna som gör det svårare att strejka då det krävs ett klart medlemsmandat inom fackförbundet just i den aktuella konflikten.

Välorganiserade medlemmar av en extrem vänstergrupp agerar emellertid nu på engelska företag. Inom Englands största fackförbund, Transport and General Workers, har makten förskjutits åt den militanta ”hårda vänstern”. Detta kan innebära svårigheter för labourpartiets ledare Neil Kinnock.

Granskar man den brittiska arbetsmarknaden förbundsvis framträder emellertid en betydligt ljusare bild.

Svensk Tidskrifts medarbetare Paul Johnson var tidigare redaktör för New Statesman. Han har bl a skildrat vår tids historia i ”Moderna Tider”.

Har den ”engelska sjukans” spöke börjat jaga Margaret Thatcher? För nästan nio år sedan kom premiärministern till makten efter att den s k ”missnöjesvintern” med dess våg av strejker knäckt den föregående labourregeringen.

Tre antifackliga lagar, hög arbetslöshet, privatiseringar och krossandet av den våldsamma kolstrejken har därefter bidragit till att ge Storbritannien dess längsta industriella fredsperiod sedan kriget. Nu yppas dock mörka tecken på att oron återvänt till verkstadsgolven.

Regeringen förnekar givetvis bestämt, att strejksjukan skulle ha angripit landet på nytt. Vid ett tillfälle i februari befann sig likväl över en miljon brittiska arbetare i strejk. Mark Dixon, redaktör för the British-American Deal Review, vilken särskilt intresserar sig för verkningarna av det industriella klimatet på de amerikanska investeringsplanerna, betonar att mellan 1976 och 1985 det genomsnittliga antalet förlorade arbetsdagar per 1 000 arbetare var 385 inom OECD-länderna. I Storbritannien däremot var antalet 500, dvs 30 % högre.

Mr Dixon hävdar också att den veckolånga strejken i februari i år vid Fords Englandsfilial lätt kan komma att avskräcka multinationella företag från att investera i England. En konflikt just vid Ford utlöste missnöjesvintern 1978-79. Strejken i år upphörde efter en vecka, sedan ledningen kompromissat, huvudsakligen genom att dra tillbaka vissa krav på en effektivisering av produktionen. Då Ford anger normen för mycket av den brittiska tillverkningsindustrin kan följdverkningarna av vad som anses vara en inflationsdrivande uppgörelse visa sig avsevärda.

Vad som mellan skål och vägg stör regeringen mest är att facket ledning vid Ford först godtog ledningens förslag men fick bakläxa vid en hemlig medlemsomröstning. Detta motsäger Thatchers åsikt att strejker framkallas av militanta fackliga bossar snarare än av medlemmarna. Hela Mrs Thatchers näringslivstänkande går ju ut på att "ge facket åter till medlemmarna". Men om medlemmar röstar för att strejka, via den omständliga röstningsprocedur som Thatchers lag nu gör obligatorisk, kan en regering som lovat att hålla sig utanför alla arbetsmarknadskonflikter knappast göra något åt saken.

Militanta vänstergrupper

Det finns tyvärr goda skäl att anta, att Ford-fallet inte är unikt. Uppenbart är att välorganiserade medlemmar av en extremvänstergrupp kallad Militant Tendency nyligen varit i aktion ute på företagen och haft vissa framgångar. Talande är att Steve Riley, en militant klubbordförande vid Fords största anläggning i Dagenham, just valts in i styrelsen för Englands största förbund, det s k Transport and General Workers (TGWU) med 1,4 milj medlemmar. Riley slog därmed ut Brian Nicholson, ansedd som förbundets starkaste supporter för labourpartiets ledare Neil Kinnock. Dessa val av ledare betyder att makten inom förbundet nu förskjuts från Kinnocks "mjuka vänster" till hans fiender, den militanta "hårda vänstern".

Följdverkningarna torde emellertid bli större på det politiska än på det industriella planet. Om TGWU lämnar Kinnock blir det svårare för honom att modernisera sitt parti och göra det politiskt

attraktivt. Därmed kan hans ledarskap komma att hotas. Nu visar erfarenheten att om ledningen i detta stora, heterogena förbund förskjuts till vänster behöver det inte betyda fler strejker. När extremister kommer i ledande ställning brukar de som bekant ha svårt att arbeta för medlemmarnas bästa. Lastbilsförarna, som tillhör TGWU, vägrade bestämt att följa förbundets maning att sluta köra kol under den stora gruvstrejken, och detta gjorde även att tidningskungen Rupert Murdoch kunde bryta tryckerifackens makt under den dramatiska kraftmätningen vid Wapping-anläggningen.

Svårare att strejka

Granskar vi den brittiska arbetsmarknaden förbundsvis framträder en betydligt ljusare bild. Regeringens nya lagar gör det onekligen svårare för förbunden att ta ut sitt folk i strejk, om det inte finns ett klart medlemsmandat just i den aktuella konflikten. En strejk nyligen bland landets färjebesättningar kvävdes t ex i sin linda när den s k National Union of Seamen gav efter för domstolsförelägganden som hotade dess fonder.

Rupert Murdochs framgång i Wappingkonflikten, något som blivit möjligt enbart tack vare den nya lagstiftningen, kommer också i fortsättningen att ha en förödande inverkan på tryckeriförbunden, vilka en gång var landets starkaste fackorganisationer. Visserligen har den nya lagstiftningen inte kunnat upphäva själva organisationsmonopolet (som i England kallas "closed shops"), men den har gjort denna inrättning mycket svårare att upprätthålla och missbruka. Systemet har i dag brutit samman i stora delar av

Thatchers kur för engelska sjuken

Englands tidningsindustri, vilket stärkt ledningens inflytande och minskat antalet konflikter. Industrin moderniseras för närvarande snabbt och i en harmoni som skulle varit otänkbar för bara några år sedan.

Televisionen

Margaret Thatcher antydde förra året, att hon gärna skulle se en motsvarande omvälvning inom televisionsindustrin. Den domineras nu av ACCT, en monopolorganisation som till och med mera än tidningsfacket är präglad av facklig arrogans, överbud och övertidskrav liksom av den hämmande praxis som här går under beteckningen "Old Spanish Customs". Mrs Thatcher har mycket riktigt blivit bönhörd. Strax före jul inledde den kommersiella morgonkanalen TV-AM under sin tuffe och hårde australiensiske chef Bruce Gyngell en frontalattack mot ACCT. Fastän stationens 229 studiotekniker strejkat, har Gyngell och hans ledning med sekreterare lyckats sköta utrustningen och producera programmen. Med hänsyn till utgången i Wappingfallet tyckte sig reportrarna inte ha något annat alternativ än att fortsätta arbetet.

Gyngell avskedade slutligen tekniker och började anställa icke-fackligt avslutna medarbetare i stället. Han har sagt att han i värsta fall skall ta emot australiensiska tekniker. Men eftersom den obe-

roende TV-verksamheten i England för närvarande ökar torde det inte bli svårt att få tag i folk. Vad som skrämt ACCT, som uppenbart förlorat striden. är Gyngells åsikt att han kan driva stationen mer effektivt med 100 tekniker som delar på uppgifterna och därmed också slipper gräl om vem som får göra vad. Sanningen är att modern studioutrustning är lätt att sköta, något som ACCT sökt dölja. Hemligheten är dock avslöjad, och effekterna kommer att märkas i hela TV-industrin när de stora regionala bolagen följer Gyngells exempel.

Blandat intryck

Den brittiska arbetsmarknaden gör alltså ett blandat intryck, med mycket som uppmuntrar regeringen samtidigt som vissa inslag alltså stör intrycket. Viktigt är dock att Mrs Thatcher alltså leder landet, har en stor majoritet och fyra år på sig att regera. Ett fjärde lagförslag med syftet att ytterligare urholka organisationsmonopolet behandlas nu i parlamentet. Som hon ofta betonat kan flera lagar antas, om det skulle visa sig nödvändigt. Om den engelska sjukans spöke skulle visa sig på nytt, kan ett Thatcherdominerat parlament utgöra en skräckinjagande häxdoktor.

(c) The Wall Street Journal/Europe